

Grønne råd til Kommuner & Regioner

Rådet for Grøn Omstillings
anbefalinger ifm. kommunal- og regionsvalget 2021

September 2021

RÅDET FOR
GRØN OMSTILLING

Kommunal- og regionsvalg 2021

Kommunerne og regionerne spiller en helt central rolle i den grønne omstilling. Derfor er det vigtigt, at vælgere og kandidater til kommunal- og regionsvalget d. 16. november 2021 er opmærksomme på, hvad der kan og bør ske på det grønne område, og hvilke emner der med fordel kan lægges vægt på i valgkampen.

Regionerne og kommunernes indkøb har en klimaeffekt på hhv. 2,7 og 5,9 mio. ton CO₂ om året¹, og der er mange oplagte initiativer, der kan sænke disse udledninger. Samtidig kan kommuner og regioner arbejde systematisk med tiltag, der reducerer de negative miljøpåvirkninger og presset på natur og biodiversitet, så vi kan komme i mål med hele den grønne omstilling.

Det handler både om at bidrage gennem egne indkøb, gennem byggeri og bygningsdrift, gennem indflydelse i de kommunale forsyningselskaber, gennem rollen som planmyndighed og som engagementsskabende og demokratiske institutioner.

Rådet for Grøn Omstilling har her samlet en række anbefalinger, som vi håber, både vælgere og politikere vil lade sig oplyse og inspirere af frem mod valget. Det er tænkt som et inspirationskatalog og er ikke en udtømmende gennemgang af alle tænkelige initiativer. Det noteres også, at mange kommuner og regioner allerede er godt i gang og at nogle af tiltagene er gennemført eller igangsat flere steder i landet.

¹ Klimaaftrykket af Offentlige Indkøb, 2019 (Økonomistyrelsen & Niras), <https://oes.dk/media/37841/klimaaftrykket-af-offentlige-indkoeb-2019.pdf>

Indhold

Fire overordnede råd	3
Mål og sæt mål	4
Afsæt ressourcer til at indsamle data	4
Udarbejd en ambitiøs klima- og bæredygtighedsplan	4
Definer løbende nye sektormål og delmål	4
Lav løbende evalueringer af klima- og bæredygtighedsarbejdet.....	4
Køb og byg grønt	5
Køb grønt ind.....	5
Køb mindre ind.....	5
Undgå skadelig kemi	6
Sæt ambitiøse krav til grønne køretøjer	6
Gør kantiner overvejende plantebaserede	6
Udfas sprøjtemidler.....	6
Renover de offentlige bygninger.....	7
Sæt solceller på tagene.....	7
Undgå at rive bygninger ned.....	7
Gå foran CO ₂ -kravene i byggeriet.....	7
Sæt grønne krav ved leje af lokaler.....	8
Planlæg den grønne fremtid	9
Gør lokalplanerne grønne	9
Planlæg skellet mellem fjernvarme og varmepumper	9
Planlæg udfasning af biomasse i energiforsyningen	9
Planlæg udfasning af olie- og naturgas.....	10
Indfør energiledelse i offentlige bygninger	10
Etabler landstrøm i havne	10
Etabler ladeinfrastruktur til el-køretøjer	10
Etabler nul-emissionszoner	10
Etabler nye cykelstier	11
Sæt fokus på affaldssortering.....	11
Omfordel jorde og udtag lavbundsjord.....	11
Stil krav om udfasning af pesticider.	11
Engager og samarbejd	12
Inddrag alle interessenter	12
Afsæt midler til borgeraktiviteter og fællesskaber	12
Oplys om udfordringerne og gennemfør kampagner.....	12
Samarbejd på tværs af kommunegrænser	12

Fire overordnede råd

1) Mål og sæt mål

Kortlæg klima- og miljøaftryk og sæt ambitiøse mål. Mange kommuner har allerede klima- og bæredygtighedsplaner, der sætter kursen for kommunens grønne indsats. Med politisk opbakning og en veldefineret ramme for de grønne fremskridt, der skal ske i kommunen og regionen, kan der arbejdes fokuseret med reduktioner i CO₂-udledninger og forurening generelt.

3) Køb og byg grønt

Kommuner og regioner køber ind og bygger for 139 mia. kr. hvert år, hvilket i sig selv skaber CO₂-udledninger på 8,6 mio. ton CO₂. Med en ambitiøs grøn indkøbs- og byggepolitik kan kommuner og regioner gøre en stor forskel og gennem deres efterspørgsel være med til at påvirke markedet.

2) Planlæg den grønne fremtid

Kommunen er planlægningsmyndighed og kan være med til at sætte rammerne for bl.a. arealanvendelse, typer og placering af byggeri, samt forsyning i hele kommunen. Det er helt centralt for den grønne omstilling, at der bliver planlagt grønt og i tide, så arealer bliver anvendt bedst muligt. Dermed vil udviklingen i bygningsmassen tage hensyn til bæredygtighed, og fossile energiformer skal erstattes med vedvarende og bæredygtig energi.

4) Engager og samarbejd

Kommuner og regioner er demokratiske institutioner og spiller en vigtig rolle i at formidle viden og engagere borgerne i den grønne omstilling. Kommunerne bør også sikre et bredt samarbejde med bl.a. virksomheder og civilsamfundsaktører for at danne grundlag for implementering af de bedste lokale løsninger.

Mål og sæt mål

Det er afgørende for klima- og miljøarbejdet i kommuner og regioner, at der indsamles data og sættes ambitiøse mål, som de politiske initiativer kan sigte imod. Arbejdet med klima og miljø bør være et centralt omdrejningspunkt i enhver kommunes og regions strategi, og det kræver ressourcer, valide data og grundig planlægning. Rådet for Grøn Omstilling anbefaler følgende initiativer:

Afsæt ressourcer til at indsamle data

Uden data for hvor, og hvor store, klima- og miljøaftryk, der er i kommunen eller regionen, er det umuligt at sætte ind og skabe de nødvendige forandringer. Derfor bør alle kommuner afsætte tilstrækkelige midler til at få kortlagt og løbende følge udviklingen i miljø- og klimabelastningerne fra kommunens egne aktiviteter og fra kommunen som helhed.

Udarbejd en ambitiøs klima- og bæredygtighedsplan

Det er afgørende for et succesfuldt arbejde med grøn omstilling, at der udarbejdes ambitiøse klima- og bæredygtighedsplaner. Planerne bør tage afsæt i Parisaftalens målsætning om højst 1,5 graders temperaturstigning og indeholde konkrete sektorplaner/strategier for de væsentligste sektorer, herunder energi, transport, affald, industri og landbrug. Planerne bør ikke have udelukkende fokus på klima, men også omfatte mål for reduktion af miljøpåvirkning samt initiativer, der kan fremme natur og biodiversiteten i lokalområdet. I dag har størstedelen af danske kommuner udarbejdet eller forpligtet sig til at udarbejde klimahandlingsplaner gennem DK2020-projektet².

Definer løbende nye sektormål og delmål

Grøn omstilling er i konstant bevægelse, hvorfor der løbende bør sættes nye initiativer i gang i takt med, at man opnår større viden, og løsninger udvikler sig. Derfor bør klima- og bæredygtighedsplaner løbende opdateres, og det er vigtigt, at der inden for planernes rammer kan sættes nye konkrete målsætninger op. Det kunne være opdaterede mål for energiklassen i kommunens/regionens bygninger inden 2030, mål for omstilling af kommunens/regionens transport, mål om et forbedret indeklima i kommunens institutioner og mål om at plante et vist antal træer.

Lav løbende evalueringer af klima- og bæredygtighedsarbejdet

Det er vigtigt, at kommunen eller regionen ikke "hviler på laurbærerne", når de første tiltag er taget. Det bør derfor løbende evalueres, om man når de fastsatte mål, og der bør sættes nye mål, når de fastsatte mål er nået. Det svarer til arbejdet med de gængse kvalitetstandarder på miljø- og energiområdet, hvor ledelsen løbende overvåger om mål nås, og at der sættes ind, hvis disse ikke nås. Evalueringer bør foretages af eksterne og uvildige eksperter.

² www.realdania.dk/projekter/dk2020

Køb og byg grønt

Kommunerne og regionerne bør bruge deres "indkøbsmuskel" til at sikre CO₂-reduktioner og til at præge markedet i en grøn retning. Klimakrav skal tænkes bredere end bare indkøb af varer ved også at inkludere transport, leverance, værdikæde (underleverandører) osv. Ydermere skal køb af tjenesteydelser være omfattet af en grøn indkøbspolitik for at sikre, at man ikke kan undgå de grønne krav ved at udlicitere f.eks. kørsel, rengøring, madlavning og vedligehold. Kommuner og regioners indkøb og byggeri står årligt for en drivhusgasudledning på hhv. 2,7 og 5,9 mio. ton CO₂, og der er mange oplagte initiativer, der kan sænke disse udledninger. Første skridt er derfor, at den enkelte kommune og region indarbejder grønne krav i deres indkøbspolitik og opstiller en ramme for udledningen af den samlede CO₂ som følge af deres indkøb, transport, byggeri mm. Rådet for Grøn Omstilling anbefaler følgende konkrete initiativer:

Initiativer på indkøbsområdet:

Køb grønt ind

Kommuner og regioner bør stille krav til produkternes bæredygtighed (alt fra rengøringsmidler til byggevarer og inventar), uanset om der købes ind via fælles indkøbsaftaler som f.eks. SKI-aftaler, eller det foregår decentralt. Her bør stilles krav om, at produkter er mærket med Blomsten, Svanen, GOTS, FSC eller tilsvarende. Kommuner og regioner bør også ved en række indkøb tage udgangspunkt i totalomkostningerne i produkternes levetid. Dette gælder f.eks. indkøb af inventar og kontorudstyr som IT, belysning, hæve-sænke-borde, servere og printerpatroner. Det kræver samtidig, at de enkelte institutioner har fleksibilitet i deres budgetter, så de f.eks. kan købe dyrere ind mod at opnå senere besparelser på driften – som det f.eks. kan være gældende for energi- og vandbesparende produkter. Kommuner og regioner kan også med fordel melde sig ind i Partnerskabet for Offentlige Grønne Indkøb³ og anvende de redskaber og den viden, der er udviklet her.

Køb mindre ind

For at leve op til vores klima- og miljømålsætninger er det nødvendigt, at vi tager et opgør med forbrugskulturen og de mange køb-nyt-og-smid-ud-løsninger. Kommuner og regioner bør her tage et ansvar og arbejde fokuseret på at nedbringe forbruget, der hvor det er muligt. Det kan f.eks. dreje sig om brugen af engangsprodukter, hvor der i højere grad bør findes genbrugsløsninger samt fokus på overemballage. Anbefalingen herfra er, at kommuner og regioner sætter mål om 80 % genbrugelige drikke- og fødevarer i 2030, stiller krav om genbrugelig service ved store events og igangsætter initiativer ifm. grønne offentlige indkøb. F.eks. kan der stilles krav om, at visse indkøbte produktgrupper skal være i brug i en fastsat årrække eller leases, og at der indkøbes genbrugsløsninger hvor muligt. Kommuner og regioner bør ligeledes lægge en plan for udfasning af engangsservice i offentlige institutioner og i det hele taget bruge den offentlige indkøbsmuskel til at fremme cirkulære forretningsmodeller, som reducerer mængden af affald.

³ www.ansvarligeindkob.dk/partnerskab/

Undgå skadelig kemi

I forbindelse med køb af byggeprodukter herunder lim, isolering, maling, bindemidler, gulvbelægnin-
ger m.m. bør der desuden stilles specifikke krav til indholdet af kemikalier. I disse produkter kan der
være anvendt stoffer, som er kræftfremkaldende og kan skade arveanlæg, fostre og menneskers for-
plantningsevne. Det samme gælder daginstitutionernes indkøb af f.eks. legetøj, madrasser og andet
inventar, der kan indeholde hormonforstyrrende stoffer, som eksempelvis ftalater og flammehæm-
mere. Disse er kun delvist reguleret under miljømærkerne, hvorfor dette område kræver særlig op-
mærksomhed. Kommunerne skal også sikre, at kunstgræsbaner, legepladser o. lign. bruger bæredyg-
tige alternativer til granulerede bildæk som fyldmateriale.

Sæt ambitiøse krav til grønne køretøjer

Det offentlige køber og leaser rigtig mange køretøjer og laver udbud, der inkluderer endnu flere. Det
offentlige bør gå forrest i forhold til at skabe efterspørgsel efter klimaløsninger – også på transportom-
rådet. Derfor bør kommuner og regioner i forbindelse med nyindkøb og nye udbud af køretøjer gå ef-
ter nul-emissionskøretøjer. Danmark er, ligesom andre EU-lande, forpligtet via Clean Vehicles Direc-
tive (CVD) til at indkøbe en vis andel grønne køretøjer ved nyindkøb/leasing mm. Transportministe-
riet har valgt at opfylde direktivet ved at indgå i såkaldte klimasamarbejdsaftaler med kommuner og
regioner om, hvordan de vil udskifte deres flåder til bl.a. mere klimavenlige nul-emissionskøretøjer.
Men særligt varebiler og lastbiler er generelt helt fraværende i disse aftaler, der primært fokuserer på
udskiftning af personbiler og busser. Derfor kan kommuner og regioner med fordel gå forrest i omstil-
lingen særligt i forhold til el-lastbiler og el-varebiler.

Gør kantiner overvejende plantebaserede

Fødevarer og kantinedrift i kommuner og regioner skaber CO₂-udledninger på 416.000 ton CO₂ årligt.
Det kan ændres ved at omlægge maden til vegetarisk eller vegansk f.eks. tre dage om ugen til at be-
gynde med. Der bør ligeledes fastsættes retningslinjer for kødforbrug ifm. forplejning til arrangemen-
ter og møder. Kommuner og regioner bør gå foran og være med til at skabe en madkultur, der i langt
højere grad er plantebaseret, hvilket i øvrigt også er godt for både sundhed og økonomi.

Udfas sprøjtemidler

Mange kommuner og regioner anvender stadig sprøjtemidler til ukrudtsbekæmpelse. Anvendelsen af
sprøjtemidler bør helt udfases på offentligt ejede grunde. Det gælder i særdeleshed i offentlige parker,
offentligt tilgængelige sportspladser og andre rekreative områder. Dette er særligt for at beskytte de
mest følsomme grupper, herunder børn, som kan påvirkes i deres udvikling. Desuden vil det bidrage til
øget biodiversitet samt beskyttelse af vores grundvand. Udfasning af sprøjtemidler bør ikke erstattes
af andre former for ikke-bæredygtig ukrudtsbekæmpelse som f.eks. afbrænding ved F-gas.

Initiativer på bygningsområder:

Renover de offentlige bygninger

Der er et stort vedligeholdelsesefterslæb i kommunerne og regionerne, hvor kun en begrænset del af bygningsmassen har et godt til nogenlunde energimærke (A-C). Derudover er en meget stor del af de eksisterende bygninger opført før 1980. Kommunerne og regionerne bør derfor lave en renoveringsplan for alle bygninger og gennemføre renoveringerne af hensyn til CO₂-udledning og en forbedring af indeklimaet. Renoveringen af de kommunale og regionale bygninger bør minimum omfatte 3 % af bygningsmassen om året. Det samlede mål bør være en kommunal og regional bygningsmasse i god stand, med et godt indeklima, og hvor der ikke er dårlige energimærker (D-G).

Sæt solceller på tagene

Solceller er en central del af fremtidens grønne og lokale energiforsyning. Kommuner og regioner råder over et stort antal bygninger med store tagarealer, hvor opsætning af solceller er billigere end på parcelhuse og ikke forstyrrer naturhensyn og landbrugsproduktion som solcelleanlæg på mark. Administration og udskillelse af solcellebaserede kommunale elproduktionselskaber er i dag simple end tidligere, og kommuner vil kunne oprette et enkelt selskab til administration af flere anlæg. Det vurderes i en rapport fra Momentum, at opsætning af solceller på kommunale tage over 500 m² vil kunne skabe en CO₂-besparelse på 175.000 ton per år⁴. Solceller på f.eks. skoler, daginstitutioner og idrætshaller kan også have en oplysende og engagerende effekt hos borgerne, der kan medvirke til at skabe yderligere grøn omstilling.

Undgå at rive bygninger ned

For at minimere det store udslip ved nybyggeri bør man så vidt muligt undgå at rive gamle bygninger ned for at bygge nye. Både kommuner og regioner bør som store bygherrer have fokus på, at størstedelen af udledningerne fra et nybyggeri typisk kommer fra den indlejrede CO₂. Dvs. fra den udledning der sker ved udvinding af ressourcer, produktion af materialer, transport og opførelse af bygningerne. Beregninger fra Statens Byggeforskningsinstitut (SBI) og Aalborg Universitet (AAU) viser⁵, at påvirkningerne fra bygningens materialer over en 50 års periode typisk er 2-4 gange højere end påvirkningerne fra driftsenergiforbruget. Der er altså store CO₂-besparelser at hente ved at transformere og genbruge bygninger. Kommuner og regioner bør derfor fremme en øget transformation og genbrug af deres eksisterende bygningsmasse.

Gå foran CO₂-kravene i byggeriet

Fra 2023 bliver det et krav i nybyggeri at beregne CO₂-udslippet i hele bygningens levetid. For større byggerier (over 1.000 m²) stilles krav til dette udslip, og fra 2025 gælder det også de mindre byggerier. Vi har viden til at stille krav allerede i dag, og derfor bør kommuner og regioner gå foran ved som minimum at leve op til grænseværdierne defineret i den frivillige bæredygtighedsklasse, der frem mod

⁴ Momentum nr. 8, maj 2020. <https://www.kl.dk/media/24232/momentum-nr-8-19-maj-2020.pdf>

⁵ SBI 2020:04 - [Klimapåvirkning fra 60 bygninger](https://build.dk/Assets/Klimapaavirkning-fra-60-bygninger/SBi-2020-04.pdf) (<https://build.dk/Assets/Klimapaavirkning-fra-60-bygninger/SBi-2020-04.pdf>)

2029 skærpes til 5 kg CO₂/m²/år⁶. Det kan bl.a. ske ved at bruge en stor andel af biologiske byggematerialer, i form af isolering og de tunge konstruktioner, som i dag typisk laves i beton og stål.

Sæt grønne krav ved leje af lokaler

Når kommunen eller regionen indgår, forlænger eller genforhandler en lejeaftale vedrørende privatejede bygninger eller dele af privatejede bygninger, bør den sikre, at bygningen som minimum opfylder de mindstekrav til energimæssig ydeevne, der følger af bygningsreglements krav til renoveringsklasse 2. Dette krav gælder for statens bygninger og kan umiddelbart overføres til kommunale og regionale bygninger.

⁶ National strategi for bæredygtigt byggeri: <https://im.dk/Media/637550263336141464/National%20strategi%20for%20b%a6redygtigt%20byggeri.pdf>

Planlæg den grønne fremtid

Planlægning er en forudsætning for en effektiv grøn omstilling. Mange initiativer inden for konkrete sektorer spiller ind i andre sektorer, og det kræver en tværgående og langsigtet indsats, som bør planlægges nøje. Som hovedregel er kommunen planmyndighed. Kommunen udpeger og fastlægger bestemmelser for områdets anvendelse i kommune- og lokalplaner. I kommuneplanlægningen fastlægges arealanvendelsen for et område til f.eks. boliger, offentlige formål, detailhandel eller erhverv, herunder risikovirkninger. Lokalplaner fastsætter bestemmelser for bl.a. byggeriets omfang og udformning. Dermed er der gode muligheder for, at kommunerne gennem planlægning kan fremme den grønne omstilling. Tilsvarende kan regionerne i deres planlægning fremme den grønne omstilling. Rådet for Grøn Omstilling foreslår følgende planlægningsinitiativer:

Gør lokalplanerne grønne

Kommuner har som planmyndighed gode muligheder for at tænke grønt og langsigtet. Det handler blandt andet om at udlægge arealer til vedvarende energi, hvilket bør gøres under hensyntagen til natur, biodiversitet og rekreative interesser. Lokalplaner kan også sikre grønne områder i byerne, en bedre sammenhæng i de trafikale forhold i beboede områder samt bedre udnyttelse af overskudsvarme ved placering af f.eks. datacentre og Power-to-X-produktion i nærheden af store varmekonsumenter. Der er også eksempler på lokalplaner, der har været anvendt til forebyggelse af luftforurening i tætbeboede områder ved forbud af skorstene, hvorved brændefyring bliver umuligt.

Planlæg skellet mellem fjernvarme og varmepumper

Fjernvarmen er en vigtig del af fremtidens energisystem, men det kræver solide analyser og langsigtet planlægning at finde det optimale snit mellem opvarmning med fjernvarme og individuelle varmepumper. I mange områder med høj befolkningstæthed er det en fordel for klimaet og effektiviteten af energisystemet, hvis de nuværende naturgasfyr erstattes med fjernvarme. Men hvis det ikke planlægges rettidigt, kan installation af individuelle varmepumper underminere økonomien i fjernvarmen. Dette kan medføre en samlet set dyrere og mindre grøn varmeforsyning. Derfor er det vigtigt, at kommunerne tager hul på en rettidig planlægning af den fremtidige grønne varmeforsyning.

Planlæg udfasning af biomasse i energiforsyningen

I Danmark brændes der over 5 mio. ton. skovflis og træpiller af i den kollektive energiforsyning. Det skaber store CO₂-udledninger, som dog ikke fremgår af vores nationale regnskab eller i de kommunale opgørelser, men som i stedet tælles i kulstofregnskaberne i de skove, hvor biomassen kommer fra (ofte i udlandet). Dette energiforbrug bør over de kommende år omlægges til varmepumper, geotermi, solvarme m.v., ligesom man ved hjælp af store varmelagre kan gemme overskydende varme fra sommerperioden. Derfor bør kommuner i samarbejde med de kommunale energiforsyningselskaber snart lægge en plan for, hvordan biomassen kan udfases over de næste 10-15 år, så det skaber mindst mulige ekstraomkostninger for forbrugerne.

Planlæg udfasning af olie- og naturgas

Brugen af olie og naturgas i kommunale og regionale bygninger skal udfases og erstattes med varmepumper eller fjernvarme. Den samlede udledning af CO₂ fra brugen af olie- og gasfyr i det offentlige er ca. 400.000 ton om året⁷. Kommunerne har en forholdsmæssig stor andel af udledningerne, hvilket skyldes kommunernes store bygningsmasse sammenlignet med staten og regionerne. Kommuner og regioner bør udfase egne oliefyr senest i 2025 og naturgasfyr senest i 2030.

Indfør energiledelse i offentlige bygninger

Planlægning og systematisk arbejde med energieffektivisering kan bl.a. opnås gennem indførelse af energiledelse, hvor kommuner og regioner kan sætte mål for de offentlige bygningers energiforbrug og følge op på målene. Der bør arbejdes systematisk med data om energiforbrug, screening af bygninger, handlingsplaner, evalueringer og løbende opfølgning. Det kan sikre betydelige og meget omkostningseffektive energibesparelser. Hvis kommunerne ikke selv har tilstrækkelig kapacitet inden for de forskellige discipliner i energiledelsen, bør de samarbejde med private aktører, der kan understøtte en god energiledelse.

Etabler landstrøm i havne

Kommunerne bør planlægge og implementere elektrificering i havnene. Landstrøm til krydstogtskibe, fragtskibe, færger, fiskerbåde og lystbåde er en effektiv måde at nedbringe den miljø- og klimaskadelige forurening fra fartøjernes egen energiforsyning, når de ligger ved kaj. Luftforurening fra skibe er et stort lokalt forureningsproblem, og brugen af brændstoffer er langt mere klimaskadelig end elektricitet fra land. Kommunerne bør derfor i samarbejde med deres havne etablere landstrøm, der ofte er selvfinansierende via det tilknyttede el-salg.

Etabler ladeinfrastruktur til el-køretøjer

Kommuner og regioner har i dag begrænsede muligheder at sikre den nødvendige ladeinfrastruktur til elbiler i deres område udover til egne køretøjer. Men det forventes, at der snart kommer hjemmel til det, og så bliver det vigtigt, at disse muligheder udnyttes. Ikke kun for personbiler men også for erhvervstransportens elektriske vare- og lastbiler. Derudover bør kommunerne tilbyde gratis parkering for elbiler.

Etabler nul-emissionszoner

I større byer giver det også mening at overveje at etablere nul-emissionszoner i bymidten for at mindske luft- og støjforurening samt fremskynde den grønne omstilling af el-køretøjer. Det er besluttet, at kommuner skal have hjemmel til dette, og når de nærmere krav er fastlagt, bør kommuner med de mest tæt trafikerede områder etablere nul-emissionszoner.

⁷ Klimaaftrykket af Offentlige Indkøb, 2019 (Økonomistyrelsen & Niras), side 19. <https://oes.dk/media/37841/klimaaftrykket-af-offentlige-indkoeb-2019.pdf>

Etabler nye cykelstier

Nye cykelstier ud og ind af byerne og udbygning af supercykelstier vil styrke danskernes mobilitet markant og fjerne en del af trængslen på vejene. Den eksisterende cykelinfrastruktur i særligt trængselsramte danske byer bør suppleres med ny cykelinfrastruktur, så der fra bycentre og ca. 12 - 15 km ud er (super)cykelstier. Der skal desuden investeres i nem og sikker cykelparkering til de store trafikknudepunkter og andre relevante steder.

Sæt fokus på affaldssortering

Et politisk flertal vedtog i juni 2020, at borgernes affald skal sorteres i ni fraktioner. Kun ni kommuner overholdt deadline den 1. juli i år. De resterende kommuner skal hurtigt have indfaset et passende system. Desuden bør alle kommuner sætte en stopper for import af affald, som blot skal fylde vores forbrændingsanlæg op. Kommunerne skal på tværs udarbejde en affaldsplan, hvor kun de mest effektive og mindst miljøbelastende forbrændingsanlæg videreføres. Affaldssorteringen bør blive udbygget, så flere affaldsfraktioner, der typisk fylder i restaffaldsskraldespanden, ligeledes kan sorteres i det offentlige rum. Dvs. til bl.a. pap-, papir-, glas-, metal-, foruden plast- og restaffald. På den måde vil strømmingen af affaldssortering være mere optimal, og forbrugerne vil skulle affaldssortere alle steder, uanset om de er på gåtur i bymiljøet, på kontoret eller derhjemme.

Omfordel jorde og udtag lavbundsjorde

Multifunktionel jordfordeling er et vigtigt redskab i at få sikret bæredygtige landdistrikter og få omstillet landbruget ved bl.a. at udtage lavbundsjorde fra intensivt jordbrug. Kommuner kan gøre en stor forskel ved at facilitere og indgå i samarbejder om omfordeling af jordlodder, så hensyn til klima, miljø, økonomi og udvikling af landdistrikter går op i en højere enhed. Der er god inspiration og hjælp at hente hos Collective Impact.⁸

Stil krav om udfasning af pesticider.

Kommuner og regioner bør stille krav til både landbrug og borgere/haveejere om at stoppe med brug af pesticider i områder, hvor der er drikkevandsinteresser. Dette er ikke kun nær boringer men også andre steder, hvor der er fare for fremtidig nedsivning, som kan forurene drikkevandsressourcer. De steder, hvor dette ikke er muligt, bør kommunerne rådgive og forhandle med især landmændene om at indskrænke brugen af pesticider, f.eks. ved øget brug af mekanisk ukrudtsbekæmpelse og ved overvågning af skadevoldere, så der faktisk kun sprøjtes, når der er angreb.

⁸ www.collectiveimpact.dk

Engager og samarbejd

Kommuner og regioner er vigtige demokratiske institutioner, der bør være med til at sikre den lokale dialog og sammenhængskraft, der er nødvendig for den grønne omstilling. Offentlige institutioner, virksomheder og civilsamfundet bør indgå i dialog og samarbejde for at sikre lokal forandring og for at finde de bedste lokale løsninger på klima- og miljøproblemerne. Kommuner og regioner er naturlige facilitatorer for samarbejde og dialog på tværs og kan skabe fælles visioner for kommunen og dens virksomheder og borgere. Rådet for Grøn Omstilling anbefaler følgende:

Inddrag alle interessenter

Det er centralt for den grønne omstilling, at alle aktører bliver inddraget, og at den fælles kurs mod en grønnere fremtid bliver skabt i fællesskab. I denne proces kan der blive udviklet nye lokale løsninger, og dialogen kan i sig selv bidrage til, at aktører øger deres eget fokus på den grønne omstilling, når de ser, at det er normen i lokalsamfundet. Der er mange eksempler på, at kommuner og regioner opretter udvalg om klima og bæredygtighed, hvor de lokale tiltag debatteres og udvikles af lokale aktører fra både den private sektor, offentlige institutioner og civilsamfund.

Afsæt midler til borgeraktiviteter og fællesskaber

Kommuner og regioner bør facilitere og understøtte det lokale engagement i den grønne dagsorden. Der er masser af lokale kræfter og engagement, der kan aktiveres gennem kommunalt og regionalt drevne initiativer. Det kan f.eks. ske gennem støtte til indsatser, som kan spænde fra klimafolkemøder over grønne netværk til miljøpunkter. Der bør ikke mindst være fokus på at få engageret de unge i den grønne dagsorden, bl.a. gennem klimaundervisning og cykelkampagner.

Oplys om udfordringerne og gennemfør kampagner

Mange borgere oplever i det daglige klima- og miljøudfordringerne. Det kan være i form af oversvømmelser, luftforurening mm. Kommuner og regioner kan gennemføre oplysningsindsatser, hvor de fortæller om udfordringerne og om, hvad den enkelte borger og virksomhed kan gøre. Kommunerne kan f.eks. gennemføre kampagner om udskiftning af olie- eller gasfyr, isolering af bygninger, energieffektivisering i virksomheder eller udfasning af brændeovne. Kommunerne og regionerne kan også oplyse om tilskudsmuligheder og gå i dialog med private virksomheder om mulighederne for at få hjælp til nye løsninger.

Samarbejd på tværs af kommunegrænser

Kommunerne er ofte for små til at have ekspertise på alle områder. Det kan derfor være en fordel at gå sammen med andre kommuner for at udveksle viden og koordinere løsninger på tværs af kommunegrænser. Dertil kommer, at det er væsentligt at koordinere udbredelse af fjernvarme, kollektiv transport mm.

RÅDET FOR
GRØN OMSTILLING

Kompagnistræde 22, 3. sal

1208 København K

www.rgo.dk

info@rgo.dk

Billedmateriale:
Unsplash.com, tak til
Karl Hedin, Zuzanna
Ruttkay, Stephanie Mody.